

חומרים להעשרה- כסף ובנקאות, כיתה ט

כסף כמוסכמה חברתית

מפרט הידע ומוקדי ההוראה	עוגנים פדגוגיים	דיון ערכי	זירות יישום
- אמון קולקטיבי - תפקידי הכסף (הכסף כאמצעי חליפין, יחידת מדידה) - הכרת סימני ביטחון וחוק המזומן	למידה משמעותית, רלוונטית ורב-ממדית - כסף הוא כלי שבני נוער פוגשים מדי יום, אך לעיתים נדירות עוצרים לחשוב על מהותו. למידה חווייתית, יישומית והתנסותית - בחינה פיזית של שטרות, זיהוי סימני ביטחון - השפעת הצבע על התפיסה הרגשית ועל האמון שאנו נותנים בכסף פיתוח חוסן רגשי - עיסוק בהשפעה הפסיכולוגית של כסף (תחושות ביטחון, פחד, כוח) ובניית עמידות מול לחצי צריכה וסטטוס חברתי סביב ערך הכסף מנהיגות ויזמות תלמידים - עיצוב שטר דמיוני המבטא ערכים כגון, סובלנות, אהבת אדם, ערבות הדדית וכו' ומעוצב לפי קריטריונים של שטר אמיתי	יושרה, אחריות אזרחית ושלטון החוק - מדוע חשוב לזהות שטר מזויף? מה קורה לכלכלה מזיוף? - האם אי-ידיעה של חוק המזומן פוטרת מאחריות? - מה ההבדל בין עסקה חוקית לבין עסקה הוגנת? כבוד וערך עצמי - האם ערכי כאדם תלוי בכמות הכסף שיש לי? מה מקנה לי ערך אמיתי? שוויון, צדק חברתי וכבוד האדם - האם כסף הוא כלי לשוויון או לאי-שוויון? כיצד אנחנו רוצים שהכסף ישרת חברה צודקת יותר? ערבות הדדית וצדק חלוקתי - מה אחריותי כאזרח כלפי מי שחי בעוני כשיש לי יותר?	הזירה הבית ספרית - פעילויות חקר ודיון העוסקות במשמעות הכסף, ניתוח שטרות, סימולציות ודילמות ערכיות, המאפשרות לתלמידים לבחון את מושג הכסף כמוסכמה חברתית ואת הקשר בין כסף, תרבות וזהות הזירה הקהילתית - ביקורים במוסדות (כגון בנק או מוזיאון), מפגש עם אנשי מקצוע והצגת ידע לקהלים שונים, המאפשרים הבנה של הכסף כמערכת חברתית רחבה המבוססת על אמון הזירה הדיגיטלית - דיון בנושא "בעד ונגד" הפיכת השקל לדיגיטלי

זירות יישום	דיון ערכי	עוגנים פדגוגיים	מפרט הידע ומוקדי ההוראה
	הכוונה עצמית - האם כסף הוא אמצעי או מטרה? האם אנחנו צריכים לעבוד בשביל הכסף או שהכסף צריך לעבוד בשבילנו? - הקשר בין כסף לאושר – האם כסף קונה אושר?	- שותפות רב-מערכתית ולמידה בקהילה - ביקור בבנק או מוזיאון לתולדות הכסף - שילוב ערכים אוניברסליים - אמון חברתי, שיתוף פעולה, שוויון, כבוד לאחר ויושרה – כסף כמראה של ערכי חברה	

סוגי אמצעי תשלום ומאפייניהם

מפרט הידע ומוקדי ההוראה	עוגנים פדגוגיים	דיון ערכי	זירות יישום
אבולוציית הכסף - מסחר חליפין (בעיית כפילות הרצונות) - כסף סחורה - מזומן, כסף דיגיטלי וקריפטו סוגי אמצעי תשלום - מזומן, צ'קים, הוראת קבע, כרטיס חיוב, אשראי, ארנקים ואפליקציות מאפיינים, יתרונות וחסרונות של אמצעי התשלום מנגנונים טכניים - צ'קים (קרוס, למוטב בלבד) - הוראת קבע - כרטיס דביט מול אשראי הפסיכולוגיה של הכסף - אפקט "כאב התשלום" - צורך מול רצון ומטען אישי	למידה משמעותית, רלוונטית ורב-ממדית - שימוש בכלים המותאמים לנוער כמו PayBox Young המאפשרים פיקוח הורי לצד עצמאות למידה חווייתית, יישומית והתנסותית - ניתוח תרחישים מחיי היום-יום (קניות אונליין ואופליין) - השוואת אמצעי תשלום, ניתוח עלויות עסקאות, סימולציות בחירת אמצעי תשלום בתרחישים שונים פיתוח חוסן רגשי - פיתוח תחושת שליטה ואחריות על הכלים הפיננסיים שילוב ערכים אוניברסליים - אמון, אחריות, יושרה ושקיפות, פרטיות, צדק חברתי ושוויון שותפות רב-מערכתית ולמידה בקהילה - ריאיון עם אנשי מקצוע לגבי אופי השימוש באמצעי תשלום, יתרונות וחסרונות	אחריות אישית - השפעת השימוש באשראי על התקציב המשפחתי, הבחנה בין רצון חברתי לצורך קיומי אמון חברתי - הכסף כמוסכמה חברתית המבוססת על אמון במדינה ובמערכת הבנקאית שקיפות ופרטיות - האם החוק לצמצום מזומן פוגע בפרטיות? חובת הדיווח והמאבק בהון שחור ערכים בעולם משתנה - האם עולם ללא מזומן הוא עולם צודק? התלות במערכת הבנקאית אל מול חדשנות	הזירה הבית ספרית - סימולציות "צומת החלטות" ותרגול מילוי צ'ק פיזי הזירה המשפחתית - ניתוח "המטען האישי" והרגלי הכסף מהבית, שיח על ניהול תקציב וצורך מול רצון הזירה הדיגיטלית - חקר כלים ואפליקציות תשלום, בחינת יתרונות מול חסרונות

איך נקבעים המחירים בשוק תחרותי?

מפרט הידע ומוקדי ההוראה	עוגנים הפדגוגיים	דיון ערכי	זירות יישום
איך נקבעים מחירי המוצרים בשוק? ביקוש והיצע: - מאפייני שוק תחרותי - גורמים המשפיעים על מחירי המוצרים. מקרה בוחן בשוק לא תחרותי - פיקוח על המחירים	למידה משמעותית וחוייתית - ביקוש והיצע מעצבים את מציאות חיינו - ממחירי מזון, לבוש, דיור וכרטיסי הפופעות, ועד לשכר המינימום. - באמצעות ניתוח שוקים, סימולציות ואקטואליה עכשווית, נקיים למידה ישירה ואנליטית של הכוחות המשפיעים על הכיס של כלנו. פיתוח חוסן רגשי - עיסוק בכוחות שוק שמעצבים את חיייהם (מחיר הדיור, שכר עתידי) עלול לעורר תחושות חוסר אונים. חשוב לבנות יכולת ניתוח מערכת, הבנת גבולות השפעת הפרט, ותחושת מעורבות אזרחית. שותפות רב-מערכתית ולמידה בקהילה - מפגשים עם כלכלנים, ניתוח נתוני בנק ישראל, קשר לעסקים מקומיים	צדק חברתי ואחריות אזרחית - האם שוק חופשי מוביל בהכרח לתוצאה הצודקת ביותר? מתי שוק מכשיל, ומהי אחריות המדינה לתקן כשלים? - האם מחיר הוגן נקבע ע"י השוק, – או שיש ממד מוסרי לקביעת מחירים? יושרה, שקיפות ואחריות מוסדית - האם חברה שמעלה מחירים כשיש מחסור (בזמן מלחמה / קורונה) פועלת בצורה אתית? מה ההבדל בין ניצול לחץ לבין תמחור הוגן? - האם לממשלה יש חובה לשקף לאזרחים את הגורמים האמיתיים לעליית מחירים? כבוד עצמי, עצמאות ואמונה ביכולת האישית - האם "כוחות השוק" הם כורח המציאות או שלאדם יש יכולת להשפיע על מציאות כלכלית? אחריות חברתית - כיצד אוכל כיזם לתמחר מוצרים בצורה שמשרתת גם את הרווח וגם את הצדק החברתי? האם רווחיות ואתיקה יכולים לדור יחד? - מה אחריות מנהיג ציבורי להתמודד עם כשלי שוק, – גם כשזה לא פופולרי? ערבות הדדית, שוויון וצדק בין-דורי - מה המחיר של ביקוש בלתי מוגבל על הדורות הבאים?	הזירה הבית ספרית - למידה מבוססת ניתוח מצבים, סימולציות שוק וחקר נתונים הזירה המשפחתית - בחינה של מצבים כלכליים מתוך חיי היום-יום, שיח בין-דורי וניתוח תהליכים המשפיעים על הוצאות והחלטות משפחתיות. הזירה הקהילתית - חשיפה למנגנוני תמחור בעולם האמיתי ולשיקולים של בעלי עניין שונים, תוך הבנת הקשרים בין כלכלה מקומית למדיניות. הזירה הדיגיטלית - שימוש במקורות מידע, נתונים וכלים לניתוח מגמות, לצד

מפרט הידע ומוקדי ההוראה	עוגנים הפדגוגיים	דיון ערכי	זירות יישום
	שילוב ערכים אוניברסליים - חופש הפרט מול התערבות המדינה, ואחריות כלפי הדורות הבאים – ערכים שמקבלים עומק ייחודי בנוף של שוק חופשי.	כיצד ניתן לאזן בין צמיחה כלכלית לבין שמירה על ערכי שוויון וסולידריות?	פיתוח יכולת ביקורתית כלפי מידע כלכלי ברשת. הזירה התעסוקתית - הקשר בין הכנסה לבין מחירי המוצרים בשוק

כוח הקנייה של הכסף

מפרט הידע ומוקדי ההוראה	עוגנים פדגוגיים	דיון ערכי	זירות יישום
הכסף - יחידה נומינלית מחירים כן החלטה פעולה הפרט	למידה משמעותית, רלוונטית ורב-ממדית - מדד המחירים לצרכן ואינפלציה הם חלק מחיי היומיום של כל משפחה: עליית מחירים, שחיקת שכר וכוח קניה למידה חווייתית, יישומית והתנסותית - תרגול מעשי (חדר כושר פיננסי), סימולציה של קבלת החלטות (תלמידים נכנסים לנעלי חברי הוועדה המוניטרית של בנק ישראל וצריכים להחליט לגבי העלאה או הורדה של שיעור הריבית) - השוואת מחירי מוצרים לאורך זמן - חישוב מדד אישי	כבוד עצמי, שלמות פנימית ועצמאות - האם ערכי כאדם יורד כשכוח הקנייה שלי נשחק? מה מקנה לי ביטחון אמיתי שאינו תלוי בכמות הכסף שיש לי? - כיצד ניתן לשמור על שמחה וסיפוק גם בזמנים של אי-ודאות כלכלית? אחריות חברתית - כיצד אוכל להשתמש בידע על אינפלציה ולסייע לסביבתי? מה ההבדל בין ידיעה לבין פעולה? צדק חברתי וערבות הדדית	הזירה הבית ספרית - ניתוח נתונים וסימולציות המדגימים תהליכים כלכליים. הזירה המשפחתית - איסוף נתונים מהחיים האמיתיים (קבלות, מחירים, הוצאות), שיח על יוקר המחיה והשוואה בין תקופות, המחברים את

זירות יישום	דיון ערכי	עוגנים פדגוגיים	רטר הידע ומוקדי ההוראה
המושגים הכלכליים למציאות האישית הזירה הדיגיטלית - שימוש במאגרי מידע, גרפים וכלים דיגיטליים לניתוח מגמות כלכליות,	- מה חובת הקהילה והמדינה כלפי אנשים שנפגעים יותר מאינפלציה? - האם אחריות חברתית כוללת גם מדיניות כלכלית? - כיצד ידע על אינפלציה יכול לחזק קהילה מקומית? צדק חברתי ואחריות כלפי הדור הצעיר - כיצד מדיניות כלכלית כיום משפיעה על איכות החיים של ילדינו?	- קריאת גרפים של מדדי מחירים, וזיהוי מגמות של עליה/ יציבות) פיתוח חוסן רגשי - הבנת אינפלציה כמנגנון מבני ולא כ"אשמת מישהו" מסייעת לעיבוד תחושות תסכול, חוסר אונים, ולבניית עמידות ואחריות אישית. שותפות רב-מערכתית ולמידה בקהילה - שיתוף הורים, שיחות עם אנשי מקצוע, ניתוח דו"חות הלמ"ס – הרחבת מעגל הלמידה אל מעבר לכיתה שילוב ערכים אוניברסליים אחריות אזרחית, צדק חברתי, שקיפות כלכלית, ומחויבות לדורות הבאים	